

[Gustav Pedersen.]

man iøvrigt tog hensyn til forholdet mellem antallet af virksomheder; og det var der ikke noget mærkeligt i, for provinsens mindre og halvstore virksomheder havde i mange tilfælde bedre forudsætninger for at give lærlingeuddannelse end de meget store og meget stærkt specialiserede virksomheder i hovedstaden. Denne mulighed for uddannelse var i nogen grad en beskyttelse mod den altfor hastige indvandring fra de mindre byer og landet til hovedstaden — den gik såmænd stærkt nok endda, hvad jeg skal henvise til med et par tal —, men hvis det nu bliver sådan, at man, når de meget store årgange kommer, ikke er i stand til at give dem praktisk eller teoretisk uddannelse i tilstrækkeligt omfang i provinsen, vil jeg regne med, at vandringerne mod øst vil blive stadig stærkere og foregå i et fortsat hurtigere tempo, og det har altså været slemt nok endda.

Jeg skal anskueliggøre det med nogle ganske enkelte tal. I 1930 var der i de sjællandske amter 1 399 389 indbyggere eller 18 619 pr. 100 km²; i 1950 var tallet vokset til 1 798 040 eller 23 920 pr. 100 km², altså en stigning pr. 100 km² på 5 301. For Jyllands vedkommende var tallene således: i 1930 var der 1 623 357 eller 5 492 pr. 100 km², i 1950 var tallet vokset til 1 902 105 eller 6 420 pr. 100 km². Det er en stigning på 932 pr. 100 km², altså ikke engang $\frac{1}{5}$ af den stigning pr. 100 km², som man har i de sjællandske amter, og der er vel ingen, der er i tvivl om, at denne stigning i de sjællandske amter i første række skyldes stigningen i arealerne omkring hovedstaden.

Jeg kan også vise udviklingen på den måde, at jeg nævner, at i 1930 havde Jylland endnu 223 968 flere indbyggere end Sjælland. I 1950 var forskellen sunket til 104 065, og hvis udviklingen blot fortsætter normalt eller rettere sagt med den hidtidige stigning, kan vi meget snart se hen til, at Sjælland skal huse flere, altså faktisk flere, indbyggere end Jylland.

Men kommer så dertil, at der ikke blot sker en normal forskydning, men at dette,

at man ikke kan skaffe de unge uddannelsesmuligheder i tilstrækkelig udstrækning i provinsbyerne, får en ekstra forceret udvikling, så vil jeg tro, at det bliver en meget alvorlig ting. Jeg tror ikke, nogen af hovedstadskommunerne vil betragte dette som et forsøg på at gå op mod deres interesser. Jeg vil endda tro, at de udmærket kunne tænke sig, at det slet ikke var nogen skavank, hvis udviklingen gik noget mindre hurtigt end i de senere år, og at de slet ikke ønsker nogen yderligere forcering.

Jeg erkender, at der her er en del problemer, som har adresse til mange sider, og min mening med at nævne dem her er da også i første række kun at gøre opmærksom på spørgsmålet.

Det kan godt være, at der i provinsen af og til har manglet initiativ eller vovemod både i offentlige institutioner og hos private erhvervsdrivende, men jeg vil i hvert fald mene, at i de senere år har en række kommunalfolk været meget opmærksomme på spørgsmålet. Det er vist ikke helt ved siden af, hvis man siger, at de fleste mindre byers borgmestre føler sig som en slags agenter eller repræsentanter med det formål at skaffe erhvervsbetingelser eller arbejdsmuligheder til deres kommuner. Der har været gjort et omfattende arbejde på dette felt, men det er i og for sig slet ikke så mange chancer, de har. Jeg kan bare nævne fra den senere tid, hvad der er glippet. Man havde håbet på en ny sukkerfabrik i Jylland. Efter de oplysninger, der foreligger, og de indstillinger, man har fra sagkundskaben, må der næppe regnes med, at det bliver aktuelt i den nærmeste tid. Der er nogle enkelte provinsbyer, der har tænkt på, om man ikke kunne få en kartoffelmelsfabrik sat i gang. Heller ikke det har vist sig at være aktuelt, fordi der meddeltes fra handelsministeriet, at man ved de fabrikker, man havde, rigeligt kunne dække den produktion, der var håb om at få afsætning for. Jeg kan også tilføje, at for mejeriernes vedkommende går tendensen i voksende grad i retning af at få færre og lidt større mejerier for at kunne udnytte de moderne opfindelser og den bedste teknik.